

naire, Eliot nevei szépen jelzik hajlami hatását.

Meg kell említenünk érdekes kísérleteit, hogy a török és a középkori spanyolországi arab költészet remekeit is hozzáférhetővé tegye a magyar olvasó számára. Világirodalmi ismereteink két-

ségtelen bővülését jelentik ezek a versek.

A szép és érdekes kötet, reméljük, ösztönzően hat majd a vajdasági magyarnyelvű műfordításirodalomra is: kedvet csinál a nyelvek tanulásához írónk között is.

Egy holland zsellércsalád élete

Laták István

ANNE DE VRIES: BARTJE, EGY HOLLAND FIÚ TÖRTÉNETE, ÚJ MAGYAR KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 1956.

Anne de Vries Hollandia északi vidékének írója. Bartje c. regényének meséje is ezen a szeles, esős, homokos tájékon játszódik le. Az ottani szegényparasztság életét mutatja be ebben a lírai hangulatú kisebb regényében.

Az író az első világháborút követő éveket vetíti elénk. A mezőgazdaságra világszerte válság nehezedik, s ezt elsősorban a sovány munkabérért dolgozó nincstelen földmunkások érzik. Habár abban az időben Hollandia kiterjedt gyarmatbirodalom ura volt, (hetvenmillió elnyomott bennszülött munkája hajtott külön-hasznot), s a holland királyság gyarmati különjövendelméből az ország minden lakosa részesült, mégis nehéz volt a nincstelen földmunkások sorsa, akik legkevésbé érezték az uraik zsebében áramló külön-haszon áldásait.

Albert Bartels béres tizgyermekes családjának küszködését mutatja be a regény, Bartjenak, a negyedik gyereknek viszontagságain keresztül. Míg az öt-hat éves kislány nyolcosztályos népis-kolát végzett kamaszkorú kisbéréssé nővekszik, megismerjük soktagú családjának ezernyi gondját-baját, örömet és reménykedését; születés és halál váltakozó játékát. Az író lehelletfinom ecsetelése nyomán sokoldalúan kibontako-

zik előttünk egy — talán — tipikus hollandi zsellércsalád élete.

Sokmindenben hasonlít az ő életük Európa más szegényparasztságainak életéhez, de sokmindenben különbözik is. S éppen a minden szegényparaszti sorsban jelentkező tipikus vonások mellett adott sajátos színezés az, ami olvasásra érdemessé teszi ezt a kis könyvet, egy később tárgyalandó különös fogyatékos-sága ellenére is.

A regény főhőse Bartje, eléggé furfangos és talpraesett fiúcska. Az ő csínjei, aprócska virgoncságai, vergődése és az élet komolyabb oldalaival való ismerkedése folyamán megismerkedünk az észak-hollandiai népszokásokkal, egy sereg népmesei elemmel, babonákkal és hiedelmekkel is. S mindezeket fölül finom rajzát kapjuk a család minden egyes tagjának, a sokattúró édesanyjának, az indulatos, erős apának, a tíz, egymástól oly sokban különböző testvér jellemének.

Nagy gyöngédséggel követi az író az életútjukon könyve minden alakját. S érezni, hogy szinte panteisztikus rajongással mutatja be a természeti szépségekben nem bővelkedő vidék pázsitját, erdejét, zombékjait, patakjait és házikóit. Az állatok, bogarak, csillagok, eső, szél, és harmat szeretettől átfűtött rajza a szerző egyik fő erénye.

Különös mélységgel ecseteli Bartje fejlődését, s ebben a gyermeklélek ki-

váló ismerőjének bizonyul. Az író nő aprólékos, pepecselő, nagyon kellemes pasztellképeit magávalsodró emberszeretettel telíti.

A gyerek és a család életében fölbukkanó nagygazdák, szegény elesettek, tréfás vasúti töltés-munkások, tanítók, papok, és később a mostohaanya alakjának plasztikus rajzával az író nő az észak-hollandiai élet érdekes oldalait tárja föl. Mivel elsősorban a szegény béresfiú, Bartje aprócska élményeit, későbbi megdöbbenő élettapasztalatait írja meg a szerző, a gyerek tudatán át való tükrözéssel ügyesen megkerüli, hogy a bérescsaládok és más földmunkások társadalmi nézeteiről, állásfoglalásáról valami közelebbit elmondjon.

Van azonban a könyvben egy dolog, ami szinte állandóan mellbeüti a mai olvasót. Az, hogy a szerző folyton vallásos hangulat felé tereli hőseinek lelki állapotát. És története főbb szereplőinek minden ügyét-baját vallásos vigasztalással akarja elintézni. A holland parasztok jórésze lehet, hogy vallásos, de a huszadik században már nagyon sok

ennyi vallási alázat papírravetése. A szociális és politikai harcokba nem avatkozó családot ábrázol Anne de Vries. Vigasztalanul a szegénységbe és váltságba ragadva élnek az alakjai. A család közelébe kerülő más emberek sem mutatnak érdeklődést az alapvető társadalmi problémák iránt. Vajon a holland paraszti életnek vagy az írónőnek személyes hajlama idézi elő ezt az egyoldalúságot?

A fordítás nyelve élvezetes, szép, magyaros. Hogy a fordítás az eredetihez hű, azt a könyv impressziójában föltüntetett külön lektor és a szöveget az eredetivel egybevető másik felelős munkatárs nevének beiktatása igazolja.

Vonzó, de egy komoly kérdést fölvető mű Anne de Vries könyve. A kérdés: helyes-e, hogy ilyen vallásos esdekléssel aláfestett könyvön keresztül ismerjük meg a holland irodalmat, és az ottani népeletet?

Mindenképpen kár, hogy ez az emberszerető lírai kisregény raffinált váltságkodás eszközeül is szolgálhat.

